

των τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐξηκολούθησαν νὰ προσβάλλωσιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης τὰ πλοῖα τῶν Μουσουλμάνων, καὶ ἡ νῆσος αὕτη ἤθελε τοῖς ἀνήκει καὶ νῦν ἔτι, ἐὰν τὸ τάγμα τοῦτο δὲν διελύετο τῇ συναινέσει τῶν κυριωτέρων μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης (1798)

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Σ. ΛΑΜΠΡΟΣ.

Διήγησις πανωφέλμος, ὅπου ἔδειξεν ὁ παράγας Θεὸς διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν κατοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Σαρτορήν.

Αἱ ἑορταὶ καὶ αἱ πανηγύρεις τῆς ἐκκλησίας μας, εὐλογημένοι χριστιανοί, διὰ ἄλλα δὲν γίνονται, εἰμὴ μόνον διὰ ψυχικὴν ὠφέλησιν· ἐπειδὴ πολλὴν ὠφέλειαν δίδουσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἡδὴκ (οἱ βίοι) τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν· διατὶ οὐ μόνον μᾶς κάνουμεν ἀπὸ τὸ κακὸν νὰ ἀπέχωμεν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον καὶ εἰς τὸ καλὸν νὰ προκόπτωμεν. Τοιούτων λοιπὸν τῶν αγ . . . εὐμορφᾶ, καὶ ψυχωφέλιμα . . . κινήσου καθεν χρισ[τιανὸν] . . . ὀλπίζω πῶς καὶ οἱ . . . φέρει πρὸς τὴν . . . παρακινήσει νὰ μισήσετε πᾶσα ἁμαρτία καὶ νὰ προσέλθετε τῷ Χριστῷ ἐν δακρυσι μετανοίας. Ἀλλὰ πρὶν παρὰ νὰ κινήσω τὴν διήγησιν παρακαλῶ τὴν ἀτ νειά σας νὰ ἀκροάζεσθε αὐτὰ μετὰ πολλοῦ πόθου, ἐπειδὴ σὲς ὀμνέγω εἰς τὸν θεόν, πῶς δὲν θέλω εἰπεῖ κἀνένα ψῶμα, ἀλλὰ ὅλα ἐκεῖνα ὅπου ὁ παντοδύναμος θεὸς μᾶς ἔδειξεν εἰς τὸν καιρὸν ἐτοῦτον, ὁδὶά νὰ ἐπιστρέψωμεν πρὸς μετάνοιαν.

Ἄρχομαι λοιπὸν τὴν διήγησιν λέγοντας πῶς ἔρχησαν οἱ πόλεμοι καὶ ἡ μεγάλας ἀκαταστασίαις καὶ τὸ περισσότερον ἀστοχίαις ἐν παντὶ πράγματι καὶ πάλιν ἐκεῖνον τὸ ὀλίγο . . . ἤθελεν μᾶς στείλειν ὁ . . . ἔπερναν ἡ ἀρμάδαις καὶ . . . νηῖαν ἀλλὰ τί τὸ . . . ὄντας ὁ μεγαλοδύνα[μος] . . . κ[αρδίαν, ὅπου μὲ πολέμους καὶ μὲ πείναις δὲν ἐπιούμην καρποὺς μετανοίας, ἠθέλησε νὰ μᾶς δείξῃ ἄλλον πρᾶγμα φοβερόν καὶ ἐξαίσιον, ὅπου ἐγὼ δὲν θέλω δυνηθῇ νὰ τὸ ἀναφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην· πλὴν παρακαλῶ τὸν ἐλεήμονα θεὸν νὰ μοῦ στείλῃ ἐξ ὕψους βοήθειαν νὰ τὸ γράψω διὰ νὰ φαίνεται εἰς πᾶσαν καιρὸν.

Τὸ λοιπὸν, εὐλογημένοι ἀκροαταί, εἰς τοὺς

1650, ἦγουν εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους πενήντα, Σεπτεμβρίου δεκάτῃ τετάρτῃ, ἡμέρᾳ σάββατο, ὅπου ἐωρτάζομεν τὴν ὕψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ· τὴν αὐτὴν ἡμέραν λοιπὸν εἰς πέντε ὥρας ἄρχησεν νὰ κάμῃ σεισμούς, καὶ κἀνοντας ὀλημερῆς ἐθαυμάζαμεν, καὶ πάλιν ξημερόνοντας ἡ κυριακὴ δὲν ἔπαυσαν . . . ἐπλήθυναν καὶ ἐδυνάμ[οναν] καὶ ἐξέστ[ημεν] . . . βλέποντες τοῦτο τὸ . . . ἀπὸ τὸν φόβον τῶν [σεισμῶν ἐβγήκαμεν] ὅλος ὁ λαὸς τῶν πέντε καστελίων ὁμάδῃ μὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπήγαμεν εἰς τῆς πλέα ἀλάργα ἐκκλησίαις, ὅπου ἤθελεν καθεν καστέλιον οὐδὶά νὰ κάμωμεν δεήσεις καὶ ἱκεσίαις· δὲν κατέχοντας τί εἶχε νὰ μᾶς ἀπανέβῃ· πολλοὶ ἔλεγαν νὰ γίνωται οἱ σεισμοὶ ἀπὸ ταῖς μπόνατσαις· ἄλλοι πάλιν ἔλεγαν πῶς νὰ γίνωνται καὶ εἰς τὰ ἄλλα νησία. Καὶ ἄλλοι γέροντες εἶπαν πῶς μέλει νὰ μᾶς ἐπανέβῃ κἀνένα μέγαν κακόν, καθὼς ἦτον καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἔτσι ἐστέκαμεν μὲ μεγάλον λογισμόν.

Εἰς δὲ τὰς εἰκοσιεξῆς τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὅπου εἶχαμεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἦρθεν μία βρῶμα δυνατὴν, καὶ ἦτον ἡμέρα πέμπτη . . . ἡ βρῶμα ταχύτερου, δὲν κατέχοντας . . . καὶ π[άλιν εἰς] ὀλίγον διάστημα μᾶς α . . . οὐ Κουλούμπου φαίνεται ἓνα . . . τες τινάς.

ἔτσι λοιπὸν ἐπήγαμεν εἰς τὴν μερὰν ἐκείνην καὶ ἔδαμεν καὶ ἦτον ἔτσι ἡ ἀλήθεια καὶ ἐφαινόντον μίαν ἀλωνάδα καὶ ἡσπρίζεν ὥσάν χιῶνι ὅπου ἐπαραξενίστημεν. Πολλοὶ ἐστοιχιμάτιζαν καὶ ἔλεγαν νὰ ἦναι εἰς τὴν μπονάτζιαν· ἀλλὰ ὅσοι εἶχαν γροικιστὰ πῶς καὶ ἄλλοτε ἦψε φωτῖα εἰς τοῦτον τὸ ταλαίπωρον νησί ἐποφάσισαν καὶ εἶπασιν, πῶς τὸ σημάδι ἐκεῖνον δὲν φανερόναι ἄλλο παρὰ πῶς ἔχει νὰ ἄψῃ φωτῖα, καὶ μὲ τὸν λόγον αὐτὸν μᾶς ἐπερίλαβεν ἅπαντας δειλία.

Καὶ ἔτσι ἐπήγαμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μέγα Θεολόγου οὐδὶά νὰ ἀκούσωμεν λειτουργίαν, καὶ ἐκεῖ ὅπου ἐλειτουργοῦσα ἔκαμε ἓναν σεισμόν φοβερόν, ὅπου ἐτρομάξαμεν ὅλοι μας λογιάζοντας πῶς ἔχει νὰ χαλάσῃ ἡ ἐκκλησία νὰ μᾶς πλακῶσῃ ἐκεῖ ὕλους, ἐ[μ]ως μὲ τὴν βο[ή]θειαν τοῦ ἁγίου ἐγλυτώσαμεν καὶ . . . λειτουργίαν ἐπήγαμεν . . . εἰς τὸ καστέλι ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ μύλος, καὶ πάντες ἐβλέπαμεν εἰς τὴν γυαλινὴν ἐκείνην ὅπου ἐφάνηκεν· καὶ ἡ βρῶμα καθόλου δὲν ἐσκόλαζε, καὶ ἤρχοντο ἀπὸ ἐκείνην τὴν γυαλινὴν· διατὶ καθὼς μᾶς εἶπαν πολλοὶ ὅπου

ἐξέμεναν ἐξου τὴν πέμπτην ζημερόνοντα· πῶς ἐκεῖ ἴδαν καὶ ἐφάνη ὡσάν καπνός, μὰ ἐτότες ἐμεῖς δὲν τὸ ἡξεύραμεν, μόνον ἐξ ὕστερου μᾶς τὸ εἶπασιν.

Ἔτσι λοιπὸν ἐμαζεύτημεν πολλοὶ καὶ ἐξα-
νοίγαμεν εἰς ἐκεῖνο τὸ σημάδι· καὶ περάσαντας
τὸ μεσημέρι, ὃ τῶν θαυμασίων σου Χριστέ βασι-
λεῦ! ἴδαμεν καὶ ἐσήκωσε ἀπὸ ἐκείνην τὴν γυαλι-
νὴν καπνὸν μεγάλον ὡσάν νέφος· καὶ ὁπότεν
ἐβγαίνει ἐφάνη καθολικὰ ὡσάν πύργος τοῦ ἀνεμο-
μύλου, καὶ πάλιν παρευθὺς περάσαντας
μῖαν ὥραν ἐσήκωσεν πάλιν [ὡσάν ἄλλο νέφος]
πλέον μεγαλότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον [ἄρ-
χησα]ν ἐτότες νὰ συνοπάθουν οἱ σεισμοὶ, καὶ
ἐκαμεν ὀλίγους καὶ ἐλαφροὺς. Καὶ ζημερόνοντας
ἡ παρασκευὴ ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὸ καστέλι μας
τὸν Πύργον ὅλος ὁ λαὸς μὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐθα-
στοῦμεν τὰς ἀγίας εἰκόνας, κάνοντας ἀρχὴν πα-
ράκλησις, οὐδὲ νὰ ὑπάμεν ἀπάνω εἰς τὴν Ἀπάνω
Μεράν εἰς τὴν Κερά Παναγιά. Καὶ ἐκεῖ ὁποῦ
ἐκινούμεν ἴδαμεν καὶ ἐσήκωσε ἕνα νέφος μεγα-
λότερον ἀπὸ τὸ καστέλι μας, καὶ τόσον ἐφοβή-
θημεν ὁποῦ ἐβουλήθημεν νὰ μὴν ὑπάμεν ἐπάνω
στὴν Παναγιά· ἀμὴ οἱ ἱερεῖς μᾶς ἐπαρακίνησαν
καὶ ἐπήγαμεν, καὶ ὥστε νὰ πάμεν καὶ νὰ ἐρθω-
μεν ἐσήκωσε πλέον παρὰ δέκα φοραῖς. Ὁμοίως
καὶ τὸ σαββάτου ἐσήκωνεν ἔτσι καὶ ἐφαίνονταν
πέτραις καὶ χῶματα καὶ ἐπήγαιναν εἰς τὸ ὕψος
ἕως τὸν οὐρανὸν, καὶ ὁπότεν ἐκατέβαιναν ἀκού-
οντα κτύποι ὡσάν πομπὰδες.

Ἀλλὰ παρακαλῶσας εὐλογημένοι [χριστιανοί]
. . . . καὶ τὰ ἐπίλοιπα νὰ μοῦ ἀκούσετε
ὁποῦ ὁ πανάγαθος θεὸς μᾶς ἔδειξεν διὰ τὴν σκλη-
ραν μας καρδίαν. Καὶ ἀγκαλὰ καὶ νὰ κατέχω πῶς
δὲν θέλω δυνηθῇ νὰ τὸ γράψω ὡς καθὼς τὸ ἴδαν
τὰ μάτια μου, πλὴν τὸ ὅσο δυνηθῶ δὲν θέλω ἀμε-
λήσει νὰ τὸ γράψω νὰ τὸ ἀκούσῃ ἡ ἐντιμότης σας.
Πράγμα ἴδαμεν, χριστιανοί μου, φοβερὸν καὶ
ἐξαισίον, διατὶ ζημερόνοντας ἡ κυριακὴ ὁποῦ εἴ-
χαμεν εἴκοσι ἐννέα τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἴδαμεν καὶ
ἐσήκωσε ὡσάν καπνὸν, μὰ πρᾶγμα μέγα καὶ
ἐξαισίον, τολμῶ εἰπεῖν πῶς καθολικὰ ἠθέλησεν
νὰ πάγῃ παρὰ τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπάνω
εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ καπνοῦ ἐφάνησαν φω-
ταῖς, καὶ ἐβγαίναν ὡσάν λάντζαις ἢ νὰ εἰπῶ
ἀστραπαῖς καὶ ἔσοναν ἕως τὴν γῆν καὶ φοβόντας
ἐκεῖνον τὸ μυστήριον νὰ μὴν μᾶς κα-
τακαύσῃ, [ἐπήγαμεν] μέσα εἰς ταῖς ἐκκλησίαις
καὶ ἐλειτουρ[γοῦσαν] [πολ]λοὶ ἀπὸ τοὺς
λαϊκοὺς ἐκονώνησαν ἀπὸ τὸν φόβον των.

Ἀλλὰ αὐτὸ ὁποῦ ἐσήκωσε, χριστιανοί μου, δὲν
ἐπαυσε πλεόν, ὡς καθὼς ἔκανε τὴν ἄλλην ἡμέραν,
ἀλλὰ τόσον καὶ ἐπλήθυνε· καὶ ἐδυνάμονε, καὶ
ἐσήκωνε πέτραις καὶ χῶματα ὑψηλὰ, καθὼς ἄνω-
θεν εἶπαμεν, καὶ ἄλλα ἀνέβαιναν καὶ ἄλλα ἐκα-
τέβαιναν, καὶ ἐγροικούνταν κτύποι περισσοὶ καὶ
ἀκούστησαν ἀλάργα ἕως τῆς Πόλις τὰ καστέ-
λια, καὶ ἐθαβρόυσαν πῶς εἶναι ἀρμάδαις καὶ πο-
λεμοῦσι, καθὼς ὕστερα μᾶς ἀνήγγειλαν.

Καὶ ἀπὸ τὸν τόσον κτύπον καὶ ταραχὴν ἐσυγ-
χύστη ἡ θάλασσα καὶ ἐπερικύκλωσε ὅλον τὸ νησι
καὶ ὅσον ἐμεσημέργιαζε τόσον καὶ ἐπλήθεναν ὅλα
τὰ κακὰ εἰς ἑμᾶς. Τὶ νὰ εἰπῶ καὶ τὶ νὰ ἀφήσω
δὲν κατέχω· ποῖο νὰ ἀρχήσω πλέον γληγορώ-
τερα· τὴν βρώμαν ὁποῦ εἴχαμεν ἢ τοὺς σεισμοὺς
ὁποῦ ἤκανε, [ἢ τὴν φω]τιὰν ὁποῦ ἐθωροῦμεν,
τὴν θάλα[σσαν ὁποῦ ἐφοῦσκονε], ἐκείναις ταῖς
λάντζαις ταῖς φοβεραῖς ὁποῦ ἐκτυποῦσαν ἐμπρο-
στὰ εἰς τὰ μάτια μας· εἰς τόσον ὁποῦ ἐπαντονά-
ραμεν τὴν ταλαίπωρον ζωὴν μας, καὶ ἐπαντέχαμε
τὸν αἰφνῆδιον θάνατον.

Τοῦτα ὅλα θεωρόντας, χριστιανοί μου, ἐβγή-
καν ὅλα τὰ καστέλια καὶ δὲν ἐκατέχαμεν ποῦ
νὰ ὑπάμεν· καὶ θωροῦμεν τοὺς Καστρινούς καὶ
ἐκατέβαιναν καὶ αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς μικροὶ καὶ με-
γάλοι· καὶ θωρόντας αὐτοὺς ἐπήραμεν καὶ ἡμεῖς
τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ ἐκλούθησεν ὅλος ὁ λαὸς,
πλούσιοι καὶ πένητες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι
καὶ γέροντες, μικρὰ παιδιὰ βυζανιάρικα· καὶ
ἔχοναν τὰ παιδιὰ ταῖς μάναῖς καὶ ἡ μανὰδες
τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ὁποῦ ἐπερπατοῦσαν, καὶ ἐφώνā-
ζαμεν ὅλοι μεγαλοφῶνως τὸ κύριε ἐλέησον, καὶ
ἐκλέγαμεν καὶ ἐθρηνοῦμεν, καὶ ἐζη[τούσαμεν
με]τὰ δακρύων ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου συγχώρε-
σιν. Καὶ ἔτσι ἐπήγαμεν καὶ ἐνταμώσαμεν τῆς
Καστρινούς εἰς τὸν ἅγιον Ἀνδρέα, καὶ ἐπήγαμεν
ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίνα, καὶ ἐπήγαμεν ἐκεῖ
ὁποῦ ἦτον τόπος πολλὸς οὐδὲ νὰ πάρωμεν ὁ εἰς
ὑπὲρ τοῦ ἄλλου συγχώρεσιν.

Τὸ λοιπὸν σώνοντας εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίνα ἄρ-
χησαν οἱ ἱερεῖς καὶ ἔκαναν δέησες καὶ ἱκεσίαις
πολλὴν ὥρā· καὶ ἐκεῖ ἐκούγαμεν τῆς σεισμοῦς
τῆς φοβεροῦς καὶ βρονταῖς τρομεραῖς εἰς τόσον,
ὁποῦ οὐδεμίαν ψυχὴν ἤλπιζεν πῶς ἔχει νὰ γλυ-
τώσῃ τὴν ὥραν ἐκείνην. Καὶ ἔτσι ἀνάμεσα εἰς
τὰ κακὰ ὅλα ὁποῦ εἴχαμεν ἐβρίξε δύο ἀστροπελέ-
κια, καὶ τὸ ἕνα ἐφθασε εἰς μίαν πέτραν, ἀλάργα
ἀπὸ ἡμᾶς ὡς ἐμισθὸ μίλι· καὶ ἦτον ἡ πέτρα ἐκεῖ-
νη μεγάλη ὡσάν σπήτι, καὶ ἔκαμιν τη ἕως ἐκα-

τὸν κομματια, καὶ τὴν ἐσκόρπισε ἀλάργα τὰ κομματια ἀπὸ ἡμᾶς, τὰ ὅποια φαίνονται ἔως [τὴν] σήμερον. Τοῦτα ἡμεῖς [θωρόντας ἐκάμαμεν] μέγαν θρῆνον καὶ ὀδυρμόν, καὶ ἐποιήσαμεν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ ἐσυγχωρούμεσταν ἀλλήλοις. Τὶ καρδίαν λογιάζετε, χριστιανοί μου, καὶ εἶχαν ἐτότες οἱ ταλαίπωροι γονεῖς πρὸς τὰ παιδιά, θεωρόντας νὰ ἀποχωρίζωνται ὁ εἰς ὑπὲρ τὸν ἄλλον. Ἐτρεχαν ὡς ποταμοὶ τὰ δάκρυα, ἔτυπτον τὸ στῆθος, ἐβοοῦσαν ἐλεεινῶς, ἀλλὰ εἰς μάτην ἐκοπιάζον, ἐπειδὴ, καθὼς ἄνωθεν εἴπαμεν, ἐπῆγαν οἱ καστρινοὶ εἰς τὸν Ἀρχάγγελον μέσα εἰς τὸ Ἀκροτῆρι, καὶ ἡμεῖς οἱ ταλαίπωροι ἐνέβημεν ἐδῶ εἰς τὸν Πύργον, δὲν ὀλπίζοντας πῶς θέλομε σώσει ἀπὸ ταῖς τόσαις φοβεραῖς ἀστραπαῖς ὅπου ἐρρίκτεν, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον μας ἐπέφταμεν πίμυτα εἰς τὴν γῆν, λογιάζοντας πῶς ἐκεῖ ἔχει νὰ μᾶς κατακαύσῃ ὅλους. Ἀλλὰ μεγάλη ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ μεγαλοδυνάμου θεοῦ, οὐμὴ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ ὥστε ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν.

Ἐρχόμενοι ἐδῶ εἰς τὸν Πύργον μὲ τὸ καλὸν μᾶς ἀνήγγειλαν πῶς ἡ θάλασσα ἐνέβη ἀπὸ τὴν τόσῃν ταραχὴν ὅπου εἶχεν ἐπάνω ὑψηλὰ ἔως δύο μίλια, καὶ ἐπερικύκλωσεν ὅλον τὸ νησί, καὶ ἐξερίζωσεν ἀπὸ τὴν Ἑξω Μερὰν πέτραις μεγάλαις ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ τῆς ἐρρίξεν ἔξω εἰς τὴν γῆν, καὶ δὲν ἀφῆκεν βάρκα εἰς κάμμιαν ρίβα τοῦ νησίου εἰμῆτα μόνον ἀπὸ τὴν μέσαν Πάντα, ἤγουν ἀπὸ τὸν Πάλον ἔως τὸν Σκάρον, ὅπου ἐκεῖ δὲν ἀνέβη ἐτόσον ὑψηλὰ ἡ θάλασσα νὰ πάρῃ βάρκα. Εἰς δὲ τὴν ἄλλην μερεὰ δὲν ἀφῆκεν κάμμιαν, καθὼς ἄνωθεν εἴπαμεν. Ἐπῆρεν ἡ αὐτὴ θάλασσα χιλιάδων μουζουριῶν χωράφια· ἐπῆρεν συκιάς, ἀφάνισε ἐκκλησίαις ἀπὸ θεμελίων, καὶ ἐξέχωσεν εἰς τὸ Κχαμί καὶ εἰς τὴν Περίσα κτίσματα ἑλληνικά, ὅπου δὲν τὰ ἤξευρε τινὰς ἀπὸ μᾶς, οὐ[τε ἀπὸ τοῦ] γονέους μας.

Καὶ εὐρέθησαν μνήματα μὲ κόκκαλα ἀνθρώπων γεμάτα· καὶ ἡμεῖς εἴχαμεν ἀπάνω συκιάς φυτεμέναις, καὶ ἐσπέρναμεν καὶ κριθάρι καὶ ἐξούσαμεν· καὶ ἐτώρα εἶναι ἔρημα παντάπασις, καὶ δὲν θωρεῖς ἄλλο ἐκεῖ παρὰ μόνον τοιχία μὲ ἀσβέστι κτισμένα, καὶ μάρμαρα μεγάλα καὶ περισσά. Ἔτσι λοιπὸν ἐλέγαμεν πῶς θέλομεν τὸ πάθει καὶ ἡμεῖς νὰ χαθοῦμεν ὡσὰν καὶ ἐκεῖναις ταῖς χώραις, ὅπου ἀπὸ καιρὸν ἐβούλησαν καὶ τώρα ἐξεχώστησαν.

Τὸ λοιπὸν τὴν κυριακὴν τὸ βράδυ ἐπήγαμεν

πάλιν εἰς ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ ἐπαρκαλοῦμεν τὸν φιλόανθρωπον θεὸν νὰ κάμῃ εἰς ἡμᾶς τίποτης ἔλεος, διατὶ οὐδεὶς δὲν ἠλπίζεν πῶς θέλει ἰδεῖν πλέον τὸν ἥλιον, διατὶ δὲν ἐφάνηκε καθόλου τὴν κυριακὴν, καὶ δὲν ἐκατέχαμεν πότες βραδιάζει. [Ἀλλὰ μεγάλῃ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ μεγαλοδυνάμου θεοῦ! μεγάλη καὶ ἄπειρος ἡ ἀγαθότης σου, κύριε, ὦ τῶν μεγίστων σου δωρεῶν μακρόθυμε Χριστέ βασιλεῦ! Τί ἀνταμοιβὴ νὰ σοῦ ἀποδώσωμεν, κύριε διὰ ἐκεῖνον τὸ τόσον καλὸν ὅπου μᾶς ἔδειξες τὴν ὥραν ἐκείνην; καὶ ποία γλώσσα νὰ εἴπῃ ἡ νοῦς νὰ λογιᾷσῃ τὴν ἄπειρόν σου καλωσύνην, φιλοανθρωπότητε Κύριε; Ἀκούσατε ἀμαρτωλοὶ νὰ τὸν φοβηθῆτε· ἀκούσατε δίκαιοι νὰ τὸν δοξάσετε, νὰ τὸν ὑμνήσετε τὸν ἐλεήμονα θεόν, ὅπου ἂν καὶ εἴμεστε ἀμαρτωλοὶ, πάντοτε μᾶς ἀπακούει καὶ μᾶς ἐλεημονᾷ, ὡς πατὴρ φιλόστοργος ὅπου εἶναι. Αὐτὸς καὶ τὴν σήμερον μᾶς ἐπάκουσε, ἐπειδὴ ἀπ' ἐκεῖ ὅπου εἴχαμεν ὀλομερῆς βρῶμον καὶ δυσωδίαν, τότες μᾶς εὐσπλαγχνίσθη, καὶ μᾶς ἔστειλεν εἰς δύο ὥραις τῆς νυκτὸς μία εὐωδία ὠραιοτάτη, μεγάλη καὶ θαυμαστὴ, καὶ ἐγέμισεν ὅλα τὰ καστ[ε]λία. . . . Ἀχτα τὶ εὐωδία λογιάζετε καὶ νὰ ἦτον, εὐλογημένοι ἀκροαταί, δὲν κατέχω νὰ σᾶς τὴν εἰπῶ· καὶ ἂν εἰπῶ πῶς ἦτον σὰν κάμμιᾶς λογιῆς μυρωδία, ἐπίγειος, θέλω ψευστῇ, διατὶ αὐτὴν ἀπὸ μερτζουβὶ ἢ καὶ μόσχον δὲν ἦτον τίποτης. Καὶ εἰς κοντολογία τοῦτο μόνον θέλω εἰπῇ ταῖς ἀφεντιάς σας, πῶς ἦτον μία μυρωδιὰ ἀπεσταλμένη ἀπὸ τοῦ ἐπουρανίου βασιλείως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ὀλίγην ἄνεσιν πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς. Ἐπειδὴ μὲ ἐκείνην τὴν εὐωδίαν ἐγνωρίσαμεν πῶς ὁ πολυεύσπλαγχνος θεὸς μᾶς ἐλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν κόλασιν. Ὅλοι ἐκλαίγαμεν ἀπὸ τὴν χαράν μας καὶ εὐχαριστοῦμεν τὸν μεγαλοδύναμον θεόν, ὅπου ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς τοιαῦτα σημεῖα φοβερά, ἔνδοξα καὶ ἐξέκισα.

Τότες λοιπὸν ἔπαυσαν τὰ νέφη, ὅπου ἀπὸ τὴν [γυαλιν]ὴν ἔβγαιναν, ὁμοίως καὶ ἡ βρονταὶς καὶ ἀστραπαῖς, καὶ ἐγένετο γαλήνη καὶ εὐωδία, καὶ ἐνεπαύθη ὀλίγον ἡ καρδιά μας. Ἀλλὰ περάσοντες μίαν ὥραν ἐχάθην ἡ μυρωδιὰ, καὶ ἦρθεν πάλε βρῶμος ὡσὰν πρῶτα, καὶ ἐβρώμῃ ὡς τιάφι καὶ ὡς μπόλμπερη, ἢ νὰ εἰπῶ σὰν τζεντήνα τοῦ καραβίου. Καὶ ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἦρθεν ὁ βρῶμος ἀμὴ τὰ ἄλλα κακὰ ἔπαυσαν ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ ἐφαίνοντο ξαστεριά. Καὶ τὰ μεσάνυχτα πάλε ἐσήκωσε ὡσὰν καὶ τὴν ἡμέραν μὲ φωτιαῖς καὶ μὲ βρονταῖς, καθὼς ἄνωθεν ἐγράψαμεν.

Τὸ δὲ ταχὺ τὴν δευτέρα ἐπήραμεν πάλι τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ ἐπήγαμεν μέσα εἰς τὴν Περίσῃ εἰς τὴν κισρὰ τὴν Κατεφιανήν, καὶ ἴδαμεν ἐκεῖ τὰ ὅσα ἄνωθεν ἐγράψαμεν πῶς ἐξέχωσεν καὶ ἐξέστημεν. Καὶ ἐρχόμενοι ἐδῶ εἰς τὸ καστέλι μας, εὐρήκαμεν πάλε ἄλλα θαύματα. Πρὶν παρὰ νὰ ἔμπωμεν μέσα εἰς τὸ καστέλι μᾶς ἀνήγγειλαν πῶς ὅλα τὰ γρόσια ἐμαύρισαν, [καὶ] παρευθὺς ὅσοι εἶχαν ἀπάνω τῶς ἄσπρα τὰ ἴδαν καὶ ἦτον ἔτζι ἢ ἀλήθεια. Καὶ ἐπήγαμεν μέσα εἰς τὰ σπήτια καὶ ἤραμεν ὅλα τὰ ἀσήμια καὶ χρυσάφια ἀλλῆς λογῆς. Πρᾶγμα ἐξάσιον! μέσα εἰς ταῖς κασσέλαις κλειδωμέναις νὰ ἔμπη τὸ κακὸ ἐκεῖνο, νὰ φαίνωνται τὰ ἀσήμια ὡσάν χαλκῶματα, καὶ τὸ χρυσάφιον ἔγινε μαῦρον ὡσάν σίδερον σκουριασμένον, ὁμοίως καὶ τὰ εἰκονίσματα ἔγιναν ὡσάν καμμέναν. Τὸ χάλκωμα καὶ ὁ μπροῦντσος ἔγιναν ὡσάν μολύβιν, καὶ ὅπου ἦτον τοιχὶον καὶ νοῦριον ἔγινεν πράσινον ὡσάν τάφιν. Πρᾶγμα φοβερὸν καὶ εἰς μερικοὺς ἀπίστευτον.

Λοιπὸν τὴν αὐτὴν δευτέραν ἔκαμεν ἐκεῖνον τὸ κακὸν πάντα, περὶ ὀλίγαις φοραῖς, καὶ μὲ ὀλίγην φόρτσια. Ἀλλὰ παρακαλῶσας, εὐλογημένοι χριστιανοί, νὰ ἀκού[σετε καὶ] τί ἄλλο μᾶς ἀπανέβην τὴν αὐτὴν δευτέραν. Καὶ ὅχι μόνον, χριστιανοί μου, νὰ τὸ ἀκούσετε, ἀλλὰ νὰ συμπονέσετε, καὶ νὰ κλαύσετε ἐμάδῃ μετ' ἐμέ. Ναι, εὐλογημένοι μου χριστιανοί, εἰς θρῆνον χριστιανοί μου, εἰς θρῆνον! διατὶ ἐγὼ ἐπ' ἀληθείας θυμόντας τα τρέμει ἡ χεὶρ μου, ἡ γλῶσσά μου γίνεταί ἄλαλος, καὶ τὸ αἷμα ψυχρόν· οἱ ὀφθαλμοί μου σταλάττουσι δάκρυα, καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ γράψω. Ἐκστηθι οὐρανὲ, ἡ γῆ τρώμαζον ὡσάν καὶ ἐτότες· ἐπειδὴ ὅλα τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀναίσθητα ἐδάκρυσαν εἰς ἐκείνην τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ πικτοδυνάμου θεοῦ. Ὅλοι μας ἐτυφλώθημεν μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, γυναῖκες καὶ παιδιὰ. Τίς νὰ διηγηθῇ τὸν κλαυθμὸν ἐκεῖνον ὅπου ἔγινεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην! Ὅλοι ἐκλέγαμεν θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, διατὶ ἔτρεχαν τὰ ὁμαμάτιά μας δάκρυα πολλά. Εἰς τόσον ὅπου ἐπαντονάραμεν ὅλοι μας τὴν ζῶην καὶ ἐπαρκαλοῦμεν τὸν θεόν, λογιάζοντας πῶς δὲν θέλομεν ἰδεῖν πλέον τὸν ἥλιον οὐδὲν τὸν κόσμον. Δὲν ἐχρειάζουμεστέν πλοῦτον οὐδὲν ἐψφοῦμαν χωράφια καὶ ἀμπέλια· τὴν ψυχὴν μας μόνον ἐκλέγαμεν· τὰ παιδιὰ μας ἐλυπούμεστε δὲν βλέποντας· νὰ τὰ ἰδοῦμεν· τῆς ἀπεθαμένους ἐμακαρίζαμεν, λέγοντας πρὸς αὐτοὺς· ὦ μακάριοι ἐσεῖς καὶ

καλότυχοι ὅπου δὲν ἐτύχετε εἰς τὰς ἡμέρας τούταις! ὦ καὶ νὰ ἦτον μπορετὸν νὰ ἀνοίξετε τοὺς τάφους νὰ μᾶς δεκτῆτε καὶ ἐμᾶς! εἶντα τὸν θέλομεν τὸν πλοῦτον, δὲν βλέποντας νὰ τὸν θεωροῦμεν! ἄνμποτες, Χριστέ μου, νὰ ἔκαμες ἔλεος νὰ ἐξανοίγαμεν μονάχα τὴν ἁγίαν σου εἰκόνα, μὰ ἁμαρτωλῶν θεὸς οὐκ εἰσακούει.

Ἔτσι ἐπεράσαμεν οἱ ταλαίπωροι τυφλοὶ καὶ ὀδυρόμενοι ἕως τὴν τρίτην καὶ [ἡκολού]θει ἕως τὴν τετράδην· καὶ ὅποιος ἤθελεν ἔβγει ἀπὸ τὸ σπήτιν του δὲν ἔβλεπε πλέον νὰ εὕρῃ, καὶ ἐπερνε ἄλλον ὅπου τοῦ ἦτονε συνεπερασμένον τὸ κακὸν, καὶ τὸν ἔπερνε καὶ τὸν ἐπήγαγεν εἰς τὸ σπήτιν του. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέρα ἀκόμη ὅσοι ἐσήμωσαν σιμὰ εἰς τὸν γιὰλὸν εἰς τὴν μερὰν τοῦ Κάσρου ἕως τὴν Ἀπάνω Μεράν, ὅπου ἐπήγαν πολλοὶ οὐδὲ νὰ ἰδοῦν ταῖς ξέραις ὅπου ἐβγῆκαν ὅζω στήν στερεὰν λογιαζοντας πῶς νὰ ἦναι τίποτις ἄλλο, καὶ ἄλλοι ἐπήγαν οὐδὲ νὰ εὕρουν ψάρια ὅπου ἐβγῆκαν ὅζω εἰς τὴν παραβραχίαν, ἄλλα ζωντανὰ, καὶ ἄλλα ψοφισμένα, καὶ ὅσοι ἐσίμωσαν κοντολογῆς χαμηλὰ εἰς τὴν ἄμμον, ὅλοι ἀπόθαναν· καὶ ὅσοι ἦταν παρὰνω, ὅπου καὶ αὐτοὶ ἐπήγαγεν, ἐραθύμωσαν· καὶ ἐψόφησαν τὴν ἡμέραν αὐτὴ πολλὰ πρόβατα καὶ βόδια, καὶ πάσα ἄλλης λογῆς ζῶον, ὅπου νὰ εὐρίσκετον τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκόμη καὶ [τὰ] ὀρνίθια καὶ πέρδικες, καὶ ἄλλα πολλὰ πουλιὰ ἄγρια καὶ ἡμερα ἐψόφησαν. Καὶ ἀκόμη εἶπαν πῶς ἐπίασαν καὶ κουνάδια καὶ ἦτον τυφλωμένα ἀπὸ τὴν βρώμαν, καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν πῶς ἐπέerna ἡ τυφλάγρα, καὶ ἐφῆναν καὶ ἐφευγαν.

Καὶ ἔτζι τὴν ἐρχομένην τετράδην, ὅπου ἦτον δευτέρη τοῦ Ὀκτωβρίου ἐφάνησαν δύο ξύλα ἰδικὰ μας, καὶ ἤρχοντα ἀπὸ τὴν Ἀμοργόν, καὶ τὴν πέμπτην ταχὺ ἤρθεν τὸ ἕνα εἰς τὴν Ἀπάνω Μεράν, καὶ εἶπασί μας πῶς τὴν νύκτα ἔπесαν σημά εἰς τὸ κακὸν ἐκεῖνο, καὶ τὸ ἄλλο ξύλο, καὶ ἐραθύμωσαν ὅλοι τος, καὶ παρ' ὀλίγον ἐχάνουντα. μὰ ἡ χάρις τῆς Παναγίας ἐθέλησεν καὶ ἐβοήθησεν τοῦ ἐνὸς ξύλου, καὶ ἐσηκώθη ἕνας, καὶ ἔτζι μάρησεν καὶ ἔτσι ἐλαργάρησεν ἀπὸ τὸ κακὸν, καὶ ἔβαλε καὶ κρασί τῶν ἀλλωνῶν εἰς τὰ ρουθούνια καὶ ἐσυνήφεραν. [Αὐτοὶ] δὲν ἐκατέχασιν τί νὰ ἔγινεν ἡ κουσέρβα τος, καὶ ἔλεγαν πῶς νὰ ἐξορίστησαν εἰς κἀνέναν νησί. Ἀλλὰ ἀκούσατε, χριστιανοί μου, τί ἔπαθαν οἱ ταλαίπωροι. Πέρασαντες ὡς τρεῖς τέσσαρης ἡμέραις τὸ ἴδαν ἀπὸ τὴν Νιδὸν μὲ τὰ ἄρμενά του καὶ ἐλέγαν πῶς εἶναι

καλὰ οἱ ἄνθρωποι μέσα, ἀμὴ ἀπὸ τὴν μπονά-
τζια δὲν μπορεῖ νὰ σημώσῃ εἰς κάμμιαν γῆν· μὰ
ἔτσι πάλιν ὡσάν τὸ ξαναῖδαν καὶ μία καὶ δύο με-
τὰ ἄρμενα, καὶ νὰ μὴν κάμνῃ δρόμον ἐλόγιασαν
πῶς νὰ μὴν ἔχῃ ἀνθρώπους μέσα, καθὼς ἦτον
καὶ ἡ ἀλήθεια, ἐπειδὴ ἦτον ὅλοι νεκροί. Λοιπὸν
ἐπῆραν οἱ Νιόταις μίαν μικρὴν βάρκα καὶ ἐπῆ-
γαν οὐδὴ νὰ βεκουπεράρουν τὸ ξύλο, τὸ ὁποῖον
ἐκάθουντον ἀπάνω εἰς τὸν ἀκίσσηρα, ὡσάν νὰ
ἦτον στὴν στερεά. Καὶ ἔτσι σημόνοντας δὲν ἐπο-
χοτοῦσαν νὰ ἔμπουν μέσα, πλὴν ἐποφάσισαν καὶ
ἐσήμωσαν· καὶ πηγαίνοντας νὰ ἔμπουν μέσα, τί
λογιάζετε, χριστιανοί μου, καὶ ἶδανε; ὦ τῶν
θαυμασιῶν σου δέσποτα! ἐννέα νομάτη
καὶ ἦτον ὅλοι ἀποθαμμένοι με φόβερὸν θάνατον.
Εὐρέθησαν οἱ ταλαίπωροι καυμένοι, προισμένοι·
τὰ κεφάλια τους ἦτον χοντρά ὡσάν σταμνία, αἱ
γλῶσσαις τους ἦτον ὅξω πετασμέναις μίαν σπι-
θάμη, καὶ καθένας ἀπὸ ἐκείνους ἐβάσταν τὸ ἀρ-
γάνι τοῦ ξύλου ποῦ ἔκανε, ἤγουν ἄλλος τὸ τι-
μόνι, καὶ ἄλλος τὸ ξάρτι, καὶ ἔτσι τοὺς ἐπῆραν
τοὺς ἐλεεινοὺς, καὶ ἐπῆγαν τῆς ἔξω εἰς τὴν Νιδὸν,
καὶ τῆς ἔθαψαν, καὶ τὸ γομάρι τους, τὸ ἐπούλη-
σαν ἐκεῖ, καὶ ὕστερα ἔφεραν τὸ μαντάτο εἰς τὰ
σπήτιά τους.

Τὸ λοιπὸν, εὐλογημένοι μου ἀκροαταί, ἐκα-
ταλάβετε τί κακὰ ἴδαμεν ἐμεῖς οἱ ἁμαρτωλοί·
διατὶ τὸ τόσο κακὸν ὁποῦ ἔγινεν ἐδῶ ἐλόγια-
σαν εἰς τὰ ἄλλα νησία πῶς μονηταροῦ νὰ ἐχά-
θηνεν· καὶ μάλιστα θεωροῦντας τὸν τόσο κίς-
σηρα ὁποῦ ἦβγεν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἐπῆγεν εἰς ὅλον
τὸν κόσμον, ἐλόγιασαν πῶς τὸ νησί μας νὰ ἐβού-
λησε, καὶ ἐπλευσε ὁ κίσσηρας, ὁποῦ κατέχουν πῶς
εὐρίσκετο ἀπάνω στὸ νησί μας.

Καὶ ἔτσι καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἀκούγοντας τὸ
τόσον κακὸν, καὶ θεωρόντας καὶ ἐκεῖ τὴν θά-
λασσα ὁποῦ ἐπλήθυσε καὶ μάλιστα εἰς τὴν Τία,
καθὼς μᾶς εἶπαν, ἔρριξε ἕναν καράβι ἔξω μετὰ
σίδερά του. Τὸ λοιπὸν περάσοντας ἀπὸ τὴν τρο-
μερὴν κυριακὴν τρεῖς ἡμέραις ἦρθεν μία βάρκα
ἀπὸ ἐκεῖ ἀπὸ τὴν Κρήτην, καὶ ἔμαθε κάθε ὑπό-
θεσι διδοντάς τας διὰ γράφου οὐδὴ νὰ τὰ ἴδῃ
αὐτὸς ὁ γενεράλης, τὰ ὅσα καὶ ὅ,τι ἔγιναν, καὶ
ἔτσι ντελόγκο ἐστρέψασι οὐδὴ νὰ ὑπᾶν τὸ μαν-
τάτο, καθὼς ἡ ὑψηλότη του ὤρισε.

Ἡ δὲ φλέγα αὐτὴ δὲν ἐσκόλαζε, μὰ πάντα
ἔβγαζε ὡς δέκα δώδεκα φοραῖς τὸ μερόνυκτο·
καὶ ἔφερνε καὶ κάθε πού ἤθελε φουᾶ ἀγέρακι
ἀπ' ἐκείνην τὴν πάντα, ἤγουν βοράς ἢ γεγα-

λάκι, ἤφερνε τὴν βρώμα ὡσάν πρῶτα. Καὶ εἰς
τῆς τέσσερης τοῦ Ὀκτωβρίου, ἡμέρα παρασκευῇ
ἐπῆραν πάλε οἱ ἱερεῖς μας τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ
ἐκλούθησεν ὅλος ὁ λαὸς καὶ ἐπῆγαν μέσα στὸ
ἀκροτῆρι εἰς τὸν Ἀρχάγγελον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπῆ-
γαν εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον εἰς τὸ Μαῦρο Ραχίδι,
καὶ ἐκεῖ εἶδαν τῆς κισσήρους, ὁποῦ εἶχεν ἡ θά-
λασσα εἰς τὴν ῥίβα φερμένους, ἐβγαμένους ἀπ'
ἐκείνην τὴν φλέγα, καὶ ἐπιάναν τῆς, καθὼς μοῦ
εἶπαν, καὶ τῆς ἔσκιζαν, καὶ ἐβρωμοῦσαν μέσα
ὡς τίφφι καὶ ὡς μπόλμπερῇ, καὶ ἐθαυμάζουνο
ἅπαντες εἰς τὴν ἀσπράδα ὁποῦ αὐτοὶ εἶχασιν.
Εἶπασίν μου πῶς ἦτον κίσσηρας μεγάλος ὡσάν
ἐμιστὴ βαρέλα, καὶ πῶς τόσο ἦταν στιδασμέ-
νος μέσα εἰς τὸν γιαλὸ, ὁποῦ ἔρρικταν ἀπάνω
πέτραις καὶ δὲν ἐβούλουσα· καὶ εἰς κοντολογία,
κατὰ ποῦ μοῦ ἴπαν, καὶ ἤθελε δοκιμάσει τινὰς
νὰ πέσῃ ἀπάνω, λογιᾶζω πῶς δὲν εἶχεν βου-
λήσει, ἀλλὰ νὰ περιπατῇ ἀπάνω ὡσάν στὴν
στερεά.

Περίσσεα πράγματα ἴδαμεν ἐμεῖς οἱ ἄθλιοι, εὐ-
λογημένοι μου ἀκροαταί, ὁποῦ ἐγὼ ὁποῦ τὰ ἴδα
δὲν κατέχω νὰ τὰ εἰπῶ, καὶ πῶς μᾶλλον ἡ
ἀφεντιά σας νὰ τὰ πιστεύσετε· πλὴν παρακαλῶ
σας νὰ μοῦ δώσετε ἀκόμη ὀλίγην ἀκρόασι διὰ νὰ
εἰπῶ καὶ τὰ ἐπίλοιπα.

Καὶ λέγω τῆς ἀφεντιάς σας πῶς ἤκανε τόσαις
μπονάτζιαις ὁποῦ δὲν τὸ θυμοῦντο οὐδέτινας,
δὲν κατέχοντες ἐμεῖς τὴν αἰτίαν ἀπὸ τί ἦτον.
Εἰς τόσο ὁποῦ μᾶς ἐπανεβῆ καὶ ἐτοῦτο ἓνα κακὸ
μεγαλῶτατον· ἐπειδὴ ἐδῶ δὲν ἔχομεν μήτε ἀλο-
γομύλους, μήτε νὰ ἀλέθωμεν χωρὶς ἄνεμον. Τὸ
λοιπὸν κάνοντας τόσαις μπονάτζιαις, καὶ μὴν
ἠμπορόντας οἱ μύλοι μας νὰ ἀλέσουν ἐπέσαμεν
εἰς μεγάλην πείνα, καὶ ἐπεροῦμεν με μαγέρεμα
μόνον καὶ με ὅ,τι ἄλλο ἠθέλαμεν ἐμπορεῖ, ὅσον
ὁποῦ ὁ θεὸς ἠθέλησεν καὶ ἤκαμεν ἄνεμον, καὶ
ἐλέσαμεν καὶ ἐχορτάσαμεν καὶ τὸ ψωμί. Καὶ
ἐπρακαλοῦμεν τὸν μεγαλοδύναμον θεὸν νὰ κάνῃ
ὅλο γαρμπίνους, ἐπειδὴ τίνα ἤθελεν κάμει, ὡς
ἄνωθεν εἶπαμεν, ἢ τραμουντάνα ἢ γεγαλάκι ἔ-
φερνε βρώμα περισσὴ, καὶ ἐχαλοῦντα καὶ τὰ
γρόσια, καὶ ἐγίνουοντο, ὡς ἄνωθεν εἶπαμεν, καὶ
μόνον τὸν κόπον τος ἔχαναν ἐκεῖνοι ὁποῦ τὰ
ἐσπρίζα καὶ τὰ ἐπάστρευαν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα,
καὶ τὴν βρώμα ἐγίνουοντα ὡσάν καὶ πρῶτα.

Καὶ ἐπέρνα ὁ Ὀκτώβριος καὶ πάντα ἔβγαζε
ἡ φλέγα ὀλίγον καὶ ἐλαφρόν· καὶ ἐσυνέπαυσαν
οἱ σεισμοί, καθὼς προσίπαμεν. Εἰς δὲ τὰς εἰκο-

σιέξῃ τοῦ Ὀκτωβρίου ἔρχησαν πάλι οἱ σεισμοί, καὶ ὅσον ἐπέρνα ὁ καιρὸς, τόσον ἐκρεστέρασι. Καὶ ἀκούσετε πάλιν, χρῖστιανοί μου, τί μᾶς ἐπανεβή τῶν ἀμαρτωλῶν, ἐπειδὴ καθὼς εἶπαμεν, καὶ ἐπέρασε τόσος καιρὸς καὶ νὰ μὴν σηκώσῃ πολλὰ ὑψηλὰ, καθένας ἔλεγεν πῶς ὅσον πάγει ὁ καιρὸς, τόσον ὀλιγοστεύει καὶ ἐπὶ γαίαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξευγάριζαν τὰ χωράφια τὸς χωρὶς καμμίαν ἔγνοιαν. Καὶ εἰς τὰς τέσσερς τοῦ Νοεμβρίου ἡμέρα δευτέρα, ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου οἱμοὶ! οἱμοὶ! χρῖστιανοί μου, καὶ πῶς νὰ τὸ εἰπῶ; ἀλλοίμονον, χρῖστιανοί μου, καὶ πῶς νὰ τὸ ἀκούσετε; βαθεῖα εἰς ἐμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς! ὦ θεέ, ἀληθινὰ σου τὰ ἔργα, καὶ δικαία ἡ κρίσις σου, καὶ εὐθεῖα αἱ ὁδοί σου, καὶ ἀνεξιχνίαστα τὰ κρίματά σου· ἀλλοίμονον, χρῖστιανοί μου καὶ τί ἡμέρα ἐξημέρωσε διὰ τ' ἐμᾶς! ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως καὶ στενοχωρίας καὶ ἀνάγκης, ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου. Ἀδυνατεῖ πᾶν στόμα ἀνθρώπου νὰ εἰπῇ καὶ νὰ φανερώσῃ τὸν κλαυθμὸν καὶ ὀδυρμὸν ὁποῦ εἰς μᾶς ἔγινεν.

Τότες λοιπὸν ἐσῆκωσε ἓνα νέφος μέγαλον καὶ ὑψηλὸν ὡσὰν καὶ τῆς κυριακῆς καὶ πάραυτα ἔπесεν κάτω. Ἐκραζον μεγαλοφώνως ὅλοι οἱ χρῖστιανοί τὸ, κύριε ἐλέησον. Πάραυτα ἐπλήθυνεν ἡ θάλασσα καὶ ὅλοι μας ἐτρομάξαμεν. Ἐπесαν ὁ καπνὸς ὡσὰν ἀνέφαλον εἰς τὴν ἀπάνω Μερὰν καὶ ἔως τὸν Κλοῦμπο, καὶ ἀπόθαναν εἰς τὴν μερὰν ἐκείνην ἔως εἴκοσι ἄνθρωποι, οἱ δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐραθύμνησαν οὐκ ἔξεστι δυνατὸν διηγήσασθαι. Ἐπесαν πίμυτα εἰς τὴν γῆν· ἔχωναν τὰ ρουθούνια τὸς μέσα εἰς τὰ χῶματα. Ἀφνίδια τῶν ἐπανεβή τὸ τόσον κακὸ, ἐκεῖ ὁποῦ ἐκάναν τὰ χωράφια τοὺς καὶ ἐσπέρναν κριθάρι οὐδὴ νὰ ζήσουσι τὸν ἐρχόμενον χρόνον· ἄφνω ἀπόθαναν οἱ ταλαίπωροι, καὶ ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ βόδια ὁποῦ εἶχαν ζεμέναν, καὶ ἔκαναν ζευγάρια, καὶ αὐτὰ ἐξέψυζαν, καὶ ὅσα ἄλλα ζῶα λιανὰ καὶ χυντρά ἐκεῖ εὐρέθησαν· ὅλα ἐκεῖ ἐχάθησαν, ὁμοίως καὶ τὰ ἄγρια πουλιὰ, καθὼς πρῶην ἀμύπολλα καὶ περισσὰ ἐψόφησαν, καὶ ἐπερίλαβεν ἅπαντας φόβος καὶ τρόμος εἰς τόσον μέγα κακὸν, ὁποῦ ἐγέννηκε εἰς μίαν ὥρα μὲν φόρησιν καὶ ὀλιγώτερην.

Τοῦτα ὁποῦ ἔγιναν ἐκεῖ ἀπάνω, τὰ ἐμάθαμεν ἐμεῖς ὕστερα, καὶ πολλὰ ἐπικραϊνούμεσταν, μὴν τύχη καὶ καμμίαν φορὰν εἰς ἐμᾶς. Ἐφῆκαν τοὺς τούτους λοιπὸν ἔως τὸ βράδυ, καὶ τότες ἐπῆ-

γαν οἱ ἱερεῖς καὶ τῆς ἑθαψαν, καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸν φόβον ὁποῦ ἶδαν ἐτρελάθησαν καὶ διαβάζοντάς τῆς οἱ ἱερεῖς, ἔγιναν ὡσὰν πρῶτα καὶ ἐδόξασαν τὸν μεγαλοδύναμον θεὸν τὸμποιοῦντα τοιοῦτα παραδόξα.

Καὶ ἔτζι ἐπέρασε ἡ αὐτὴ ἡμέρα, καὶ πλέον δὲν ἐβγαλε, καὶ τὴν τρίτην ἵδαμεν καὶ ἐφάνη ὀλίγον καὶ ἔτσι ἔκανε καὶ ἐπέρασεν ὁ αὐτὸς μῆνας, καὶ ἐμπάινοντας ὁ Δεκεμβριος ἄρχησαν πάλε καὶ ἐδυνάτοναν οἱ σεισμοί· καὶ τὸ ἀποσπέρα τοῦ ἁγίου Νικολάου εἶπαν πῶς νὰ ἐσῆκωσεν πάλι, ἐπειδὴ εἶδον τὴν θάλασσα ὁποῦ ἐπλήθυσε, καὶ τὸ ταχὺ ἐθαυματουργήσῃ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου, ὡσὰν καὶ πρῶτα ὁποῦ ἐθαυματουργά, καὶ ἵδαμεν τὴν θάλασσα καὶ ἐμέρωσε καὶ ἔγινεν ὡσὰν πρῶτα· ἐπειδὴ ἀποστὰν ἦψεν αὐτὴ ἡ φλέγα ἐφαίνοντον ἡ θάλασσα τριγύρου εἰς τὸ νησί· τότε κόκκινη, τότε πράσινη καὶ μελανή, καὶ μάλιστα ἐκεῖ σιμὰ εἰς τὸ κακὸ ἐφαίνονταν ἡ θάλασσα ἑκατὸν λογίων.

Τὸ λοιπὸν ἀπὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου τὴν ἡμέραν ἐμέρωσεν καὶ ἡ θάλασσα, καὶ ἔπαυσαν καὶ οἱ σεισμοί, καὶ ἐνεπαύθη ἡ καρδιά μας ὀλίγον ἀπὸ τὰ τρομερὰ πράγματα ὁποῦ ἵδαμεν καὶ ἐλέγαμεν πῶς νὰ ἐσκόλασε ἡ φλέγα καὶ δὲν θέλει ἐβγάλει πλέον, ἀμὴ πάλε εἰς τῆς εἴκοσι τοῦ αὐτοῦ Δεκεμβρίου ἐξανάρχισεν· καὶ ἐσῆκωσε ὀλίγον καὶ ἐλαφρὸ, καὶ ἔτσι ἔκανε κάμποσον καιρὸν, καὶ πάλιν ἐσκόλασε, καὶ ἐγροικοῦντα καὶ σεισμοὶ πότε καὶ ποῦ καὶ ὀλίγον καὶ ἐλαφροί· καὶ ἄλλοι τῆς ἐγροικοῦσαν, καὶ ἄλλοι δὲν τῆς ἐννοιόθασιν.

Καὶ ἔτσι ἐπέρνα ὁ καιρὸς, καὶ ἦρθεν καὶ ὁ ἄλλος χρόνος, ἀμὴ τὸ κακὸ δὲν ἐφορτζάρησε ἀλλὰ ἔπαυσεν· μόνον ὅτι ποῦ τὸ θαροῦμαν ὀλίγο καὶ ἤφοριζε. Λοιπὸν τὸν αὐτὸν χρόνον ὁποῦ ἐγύρισεν ἔγινεν ὀλιγοστὸν κριθάρι, καὶ εἶπαν πῶς δὲν ἔγινε ἀπὸ τὴν βρώμα ὁποῦ ἔπεφτε εἰς τὸ νησί ἐτοῦτο καὶ εὐχαριστήσαμεν τὸν μεγαλοδύναμον θεὸν εἰς τὰ πάντα.

Τοῦτα ὅλα τὰ ἔγραψα, εὐλογημένοι χρῖστιανοί μου, διὰ νὰ φαίνονται εἰς πᾶσαν καιρὸν εἰς πολλῶν ἀνθρώπων ὠφέλειαν. Καὶ παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς μικροὺς καὶ μεγάλους νὰ ἔχετε πάντα εἰς ἐνθύμησιν ὅλα τοῦτα ὁποῦ ἔγιναν διὰ τὰς ἀμαρτίας πάντων τῶν κατοικοῦντων ἐν τῇ νήσῳ Σαντορήνῃ, καὶ μηδὲν σᾶς πλανέσῃ ὁ διάβολος, χρῖστιανοί μου, νὰ λέγετε, ὡσὰν καὶ τώρα τὸ εἶπαν μερικοί, πῶς δὲν ἔγινεν ἐξ ἀμαρτιῶν, ἀλλὰ πῶς εἶναι φλόγα καὶ ἡῦρεν ἐκεῖ ἀχάμνη καὶ

ἐξεθύμανε. Μηδὲν πλανηθῆτε, χριστιανοί μου, νὰ πέσετε εἰς τοιαύτην ἀπόγνωση, ἀλλὰ παρακαλῶ νὰ ἐνθυμᾶσθε πάντα πῶς τοῦτα τὰ θαύματα τὰ ἔδειξεν ὁ θεὸς μὲ οἰκονομίαν καὶ εὐσπλαγγίαν ὁδία νὰ μᾶς καλέσῃ εἰς μετάνοιαν, ἐπειδὴ δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν. Αὐτὸς, χριστιανοί μου, μᾶς ἔδειξεν τὸν βρῶμον τῆς κολάσεως. αὐτὸς ἔδειξεν καὶ τὴν εὐωδίαν τοῦ παραδείσου. Καὶ ἐμεῖς τὸ λοιπὸν ἅς ἰδοῦμεν ποῖον εἶναι καλὸν καὶ ἅς τὸ ἀγαπήσωμεν ἅς ἰδοῦμεν δὲ καὶ ποῖον εἶναι τὸ κακὸν νὰ τὸ ξεφύγωμεν. Ὡς ἰδοῦμεν, εὐλογημένοι ἀκροαταί, ἐκείνους τοὺς μάρτυρας πόσα αἵματα ἔχυσαν, ἅς ἰδοῦμεν ἐκείνους τοὺς δόσιους πόσον ἐκακοπάθησαν καὶ ἐδασανίσθησαν ὅχι διὰ ἄλλο παρὰ μόνον ὁδία νὰ ἀπολαύσου τὴν εὐωδίαν τοῦ παραδείσου. Καὶ ἐμεῖς ἂν θέλωμεν τὴν ἀπολαμβάνομεν ἐν εὐκολίᾳ, ἐπειδὴ δὲν ζητᾷ ὁ θεὸς ἀπὸ μᾶς ἄλλο παρὰ μόνον νὰ πιστεύωμεν καὶ νὰ πράττωμεν ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ ἐδίδασκαν καὶ ἐνουθέτησαν οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας μας νὰ μὴν φοβούμεν τοὺς ὁμολογητοὺς μας χριστιανούς νὰ ἔχωμεν τὴν ἀγάπην ἀλλήλους μας, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστὶ καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἂν τύχῃ καὶ κλημῖαν φορὰν καὶ πέσωμεν εἰς ἁμαρτίαν πάραυτα νὰ τρέχωμεν εἰς τοὺς πνευματικούς νὰ ἐξομολογούμεσταν, καὶ δέχεται ὁ θεὸς τὴν μετάνοιάν μας καὶ μῆμπα νὰ λέγωμεν, χριστιανοί ἀδελφοί μου, ὅτι ἅς κάνωμεν ἁμαρτίαις, καὶ εἰς τὰ ὕστερά μας θέλωμεν μετανοήσῃ ὅχι παρακαλῶ σας, ἀδελφοί μου χριστιανοί, διότι δὲν γνωρίζομεν τὴν ὥρην τοῦ θανάτου μας δὲν ἐξεύρομεν πότε μᾶς θέλει ἐπανεῖθι ὁ θάνατος ὡσὰν ἄγριος λέων. Δὲν θυμᾶστε πόσοι ἀπέθανον ἐξαφνα; πόσοι ἐξεψύχησαν ἀνέτοιμοι, πόσοι συντυχαίνοντας καὶ λέγοντας ἐκοιμήθησαν θάνατον αἰώνιον; Διὰ τοῦτο λοιπὸν χρεωστοῦμεν καθημέραν νὰ μετανοοῦμεν, καθ' ἐκάστην ἡμέραν νὰ ἐτοιμαζόμεσταν διὰ νὰ τύχωμεν καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ εἴη δόξα εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΙΝΕΙ.

ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

I.

Πῶς δὲν δύναται τις νὰ ὑπηρετήσῃ δύο κυρίους συγχρότως.

— Ἀληθεύει, Ἰορδαένς, ὅτι θέλεις νὰ μ' ἐγκαταλείψῃς, ἵνα καταταχθῇς μεταξὺ τῶν μαθητῶν τοῦ Ρούθενς; Ἡ φήμη αὕτη ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς ἀκοῆς μου καὶ, νὰ σοῦ εἶπω τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἐξεπλάγην ποσῶς ἡ ἐπιτυχία κολακεύει τοὺς ἀνθρώπους καὶ πάντες τρέχουσι πρὸς τὸ κροτοῦν μέρος, λητμονοῦντες τοὺς γηράσκοντας διδασκάλους. Ἀλλὰ τί εἶναι ὁ Ρούθενς ἄλλως τε; Ἀρχαῖος μαθητὴς μου. Τὰ πάντα ἐξ ἐμοῦ γνωρίζεις, καὶ σήμερον ὅτε ἐφείλκεν ἐφ' ἐαυτοῦ τὴν δημόσιον γνώμην, ὅτε οἱ εὐσαρκοὶ ἔμποροι τῆς Ἀμβέρσης οὐδὲν ἐκτιμῶσι τόσον, ὅσον τὸν παράδοξον χρωματισμὸν τοῦ καὶ τὸ ὀρμητικὸν ὕψος τοῦ, οὐδὲ κἂν εἰς πρωτόπειρος ζωγράφος εὐρίσκειται, ὅστις νὰ μὴ φαντάζηται ἐκυτὸν ὀφείλοντα ν' ἀκολουθήσῃ τὰ ἔχνη τοῦ νέου διδασκάλου. Ὡς πρὸς σέ, Ἰάκωβε, δὲν ἤθελον πώποτε πιστεύσει, ὅτι ἤθελες πρὸς με προσενηχθῇ διὰ τῆς ἰδίας λησμοσύνης, διὰ τῆς αὐτῆς ἀχαριστίας.

— Αὐστηρὰ ἡ λέξις, διδάσκαλε, ἀπήντησεν ὁ Ἰορδαένς, ὅστις ἠσθάνετο τρέμουσαν τὴν τὴν γραφίδα κρατοῦσαν χεῖρά του.

— Εἶναι δικαία, εἶπεν ὁ Βὰν Ὀρόθ παρωργισμένος καὶ διασκελίζων τὸ ἐργαστήριόν του. Κατηγόρησα πάντοτε ἐκείνους, οἵτινες ἠλλαζον σχολάς παροργίζομαι λοιπὸν καὶ κατηγορῶ περισσότερον, ὅταν πρόκειται περὶ μαθητοῦ, ὃν ἐθώπευσα καὶ μετεχειρίσθην ὡς υἱόν. Ἄλλως τε, προσέθηκε σταματήσας αἴρνης καὶ ἀλλάξας τὸν τόνον τῆς φωνῆς του, οὐδεμίαν ἔχω ἐπὶ σοῦ ἐξουσίαν ὑπάτου ἢ δημάρχου συνεφωνήσαμεν ἐκουσίως συμβόλαιον δύνασαι νὰ διαρρήξῃς αὐτό. Ἵπαγε ὅθεν ἄλλαχού, ἐὰν νομίζῃς, ὅτι θὰ εὔρης ὠφέλειάν τινα.

— Σύγγνωτε, διδάσκαλε, ἀπεκρίθη ὁ νέος ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς ἐπανερχομένης γαλήνης εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Βὰν Ὀρόθ ὅτι ὑμεῖς λέγετε ὠφελειάν μου, θεωρῶ ἐγὼ πρᾶγμα μικρᾶς ἀξίας. Ἐ-